

LIETUVIŲ KALBOS INSTITUTO KRONIKA

1995

Struktūra

Veikė 6 skyriai: Žodyny (vadovas – doc. dr. V. Vitkauskas), Vardyno (vadovė – habil. dr. V. Maciejauskienė), Gramatikos (vadovas – habil. dr. V. Ambrazas), Kalbos kultūros (vadovas – dr. P. Kniūkšta), Terminologijos (vadovas – dr. K. Gaivenis), Kalbos istorijos ir dialektologijos (vadovas – dr. K. Morkūnas). Dirbo Leidybos grupė (vedėja – A. Stanislovaitienė).

1995 m. pabaigoje dirbo 128 darbuotojai, iš jų 33 mokslininkai (prof. habil. dr. – 1, habil. dr. – 7, doc. dr. – 4, dr. – 21).

I LKI ir VDU humanitarinių mokslų (kalbotyros) doktorantūrą įstojo I. Andriukaitienė, A. Aukšoriūtė, M. Lučinskienė, G. Kavaliūnaitė, J. Pajėdienė, E. Trumpa, N. Vaišnytė, A. Zavadzkaitė.

Pagrindinės mokslinių tyrimų kryptys

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 15, 16 ir 17 straipsniais ir atsižvelgdama į valstybinių mokslo institutų veiklos įvertinimo pirmojo etapo išvadas, nutarė Lietuvos kalbos institutui pratęsti valstybinio mokslo instituto statusą iki 1997 m. gruodžio 31 d.; patvirtino pagrindines Lietuvių kalbos instituto kryptis: lietuvių kalbos leksikologijos ir leksikografijos, gramatinės sandaros, tarmių, vardyno tyrinėjimai, terminijos kūrimas, lietuvių kalbos istorijos ir kalbų ryšių tyrimai ir normalizacija (1995 03 21 Vyriausybės nutarimas Nr. 399 "Dėl valstybinių mokslo institutų statuso").

Leidyba

Išleista 19 leidinių (244,2 apsk. leid. l., 15250 egz.):

Ambrazas S. Die Entwicklung der Substantivbildung. Deverbativa im Litauischen: Zusammenfassung der Habilitationsschrift zur Erlangung der habil. Doktorwürde der humanitären Wissenschaften (sprachwissenschaftliche Richtung). – V., 1995. – 16 p. – 100 egz.

Čepienė N. Lietuvių kalbos germanizmai ir jų fonetinė adaptacija: Humanitarinių mokslų kalbotyros krypties daktaro disertacijos santrauka. – V., 1995. – 12 p. – 100 egz.

Daukantas S. Didysis lenkų-lietuvių kalbų žodynas. T. 2: n-p / Parengė G. Subačius. – V.: Mokslo ir enciklopedijų l-kla. – 1995. – 439 p. – 1500 egz.

Jono Jablonskio konferencija: Kalbos kultūros diegimo praktika ir metodika: (Pranešimų tezės. Vilnius, 1995 m. lapkričio 9 d.) / Red. P. Kniūkšta;

Sp. rengė D. Vainauskienė. — V.: Vilniaus universiteto I-kla. — 1995. — 29 p. — 200 egz.

Judžentis A. Comparative Konstruktions in Old Lithuanian: (Doctoral thesis). — V., 1995. — 14 p. — 50 egz.

Kalbos kultūra / Red. kolegija: V. Ambrazas, K. Gaivenis, P. Kniūkšta (ats. red.), V. Maciejauskienė, R. Miliūnaitė, G. Naktinienė, A. Pupkis, K. Ulvydas; Sudarė R. Miliūnaitė; Sp. rengė A. Bataitytė. — V.: Mokslo ir enciklopedijų I-kla. — 1995. — Šas. 67. — 117(3) p. — 1500 egz.

Kazys Ulvydas. Bibliografija / Sudarė I. Andriukaitienė; Red. K. Morkūnas. — V.: Lietuvių k. inst. — 1995. — 38 p. — 200 egz.

Leksikografijos problemos: semantika, etimologija, tarmiųjų faktų pateikimas, žodynų sudarymo principai: K. Būgos 115-osioms ir J. Balčikonio 110-osioms metinėms: (Konferencijos pranešimų tezės. 1995 m. kovo 16–17 d.). — V.: Lietuvių k. inst. — 1995. — 40 p. — 200 egz.

Lietuvių kalba: tyrėjai ir tyrimai: Pirmosios lietuviškos knygos — Mikalojaus Daukšos Katekizmo — Didžiojoje Lietuvoje (Vilniuje 1595) 400 metų sukakčiai paminėti: (Konferencijos pranešimų tezės. 1995 m. spalio 25–26 d.). — V.: Lietuvių k. inst. — 1995. — 36 p. — 200 egz.

Lietuvių kalbos tarmių ir jų sąveikos tyrimo programa. Leksika / Sudarė A. Vidugiris; Ats. red. K. Morkūnas. — V.: Lietuvių k. inst. — 1995. — 46 p. — 300 egz.

Lietuvių kalbos tarmių ir jų sąveikos tyrimo programa. Morfologija / Sudarė: D. Mikulėnienė, K. Morkūnas. — V.: Lietuvių k. inst. — 1995. — 42 p. — 300 egz.

Lietuvių kalbos žodynas. T. 16: Tema-tulė / Red. kolegija: J. Paulauskas, K. Ulvydas (vyr. red.), V. Vitkauskas, K. Vosyltė. — V.: Mokslo ir enciklopedijų I-kla. — 1995. — 1086(1) p. — 5000 egz.

Lietuvių kalbotyros klausimai. T. 33: Gramatika ir leksikologija / Red. kolegija: V. Ambrazas (ats. red.), A. Valeckienė, E. Valiulytė. — V.: Lietuvių k. inst. — 1995. — 237 p. — 700 egz.

Lietuvių kalbotyros klausimai. T. 35: Lietuvių leksikologijos tyrinėjimai / Tomą sudarė I. Ermantė, G. Naktinienė, J. Paulauskas, V. Vitkauskas; Red. kolegija: V. Ambrazas (ats. red. pav.), V. Maciejauskienė, D. Mikulėnienė, K. Morkūnas (ats. red.), G. Naktinienė, B. Stundžia, Z. Zinkevičius. — V.: Lietuvių k. inst. — 1995. — 237 p. — 700 egz.

Sedekerskytė R., Ubeikaitė A. Lietuvių kalbotyra. 1973–1976. Literatūros rodyklė / Red. kolegija: L. Kanopkienė (ats. red.), J. Marcinkevičius (pirm.), K. Morkūnas, A. Sabaliauskas. — V.: Lietuvos MA b-ka: Lietuvių k. inst. — 1995. — 392 p. — 800 egz.

Slizienė N. Lietuvių kalbos veiksmažodžių junglumo žodynas. T. 1: A–M / Ats. red. V. Ambrazas. — V.: Mokslo ir enciklopedijų I-kla. — 1994. — 444 p. — 1000 egz. — [Leidiny 1994 m. data išėjo 1995 m.].

Terminologija / Red. kolegija: A. Buračas, K. Gaivenis (ats. red.), A. Kaulakienė, J. Klimavičius (ats. red. pav.), A. Smilgevičius; Sudarė ir daugumą tekstų redagavo St. Keinys; Sp. rengė A. Noreikaitė. — V.: Lietuvių k. inst. — 1995. — Kn. 2. — 118 p. — 700 egz.

Valiulytė E. Vietą nusakome įvairiai: Vietininkas ir jo sinonimai / Ats. red. V. Ambrazas. — V.: Mokslo ir enciklopedijų I-kla. — 1995. — 140 p. — 1500 egz.

Vytautas Vitkauskas. Bibliografija / Sudarė A. Juodeikienė, A. Kaluinienė; Red. kolegija: I. Ermanytė, A. Kaluinienė, G. Naktinienė, J. Paulauskas (pirm.). – V.: Lietuvių k. inst. – 1995. – 67 p. – 200 egz.

Instituto darbuotojai yra autoriai ar parengėjai ir kitų leidinių:

Barauskaitė J., Čepaitienė G., Mikulėnienė D., Pabrėža J., Petkevičienė R. Lietuvių kalba. [D.]1. Leksikologija, fonetika, akcentologija, dialektologija, rašyba (Vadovėlis). – V.: Mokslo ir enciklopedijų l-kla. – 1995. – 336 p. – (D. Mikulėnienė – "Akcentologijos" skyriaus, p. 161–220, autorė).

Daukantas S. Istorija Žemaitiška / Parengė B. Vanagienė. – V.: Parengimas: Lietuvių kalbos institutas, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas. Išleido UAB "Vaga". – 1995. – [I]. – 664 p. – [II]. – 462 p.

Paulauskas J. Sisteminiis lietuvių kalbos frazeologijos žodynas. – K.: Šviesa. – 1995. – 415 p.

Vitkauskas V. Lietuvių kalbos kirčiavimo žinynas. – V.: Mokslo ir enciklopedijų l-kla. – 1995. – 103 p.

Zinkevičius Z. Lietuvių kalbos istorija. Rodyklės ir bibliografija. – V.: Mokslo ir enciklopedijų l-kla. – 1995. – 374 p.

Dalyvavimas spaudoje

Paskelbta 81 mokslinis (13 – užsienio leidiniuose) ir 138 mokslo populiarinimo straipsniai.

Mokslinės ekspedicijos

Kalbos istorijos ir dialektologijos skyrius surengė 2 ekspedicijas:

1) **liepos 7–13 d.** Vištyčio apylinkėse (dalyvavo L. Grumadienė (vadovė), L. Mačianskaitė, D. Mikulėnienė, K. Morkūnas, R. Petkevičius, V. Pranskūnaitė, E. Trumpa, N. Vaišnytė, A. Vidugiris, A. Zavadzkaitė).

2) **liepos 14–21 d.** Ylakių apylinkėse (dalyvavo V. Pranskūnaitė (vadovė), E. Lipartė, R. Petkevičius, E. Trumpa, B. Vanagienė).

Pagal Europos kalbų atlaso, Lietuvių kalbos tarmių ir jų sąveikos tyrimo, Kalbos faktų rinkimo programas užrašyta apie 8000 vienetų tarminių duomenų, į magnetofono kasetes įrašyta apie 80 valandų trukmės tų tarmių tekstų.

Iš viso kalbos duomenų fondai 1995 m. papildyti: žodyno – 40,5 tūkst. vnt., tarmių – 12 tūkst. vnt.

Konferencijos ir tarptautiniai moksliniai ryšiai

Sausio 10 d. seminare "Kalbotyra ir kompiuteriai" pristatytos kai kurios naujesnės kompiuterinės kalbos tyrimo programos, diskutuota su jų autoriais. Kalbėjo dr. L. Grumadienė, dr. B. Stundžia ir kt.

Vasario 20 – gegužės 20 d. Varšuvos universiteto Rytų slavų kalbų institute Balstogėje N. Vaišnytė dėstė lietuvių kalbą.

Kovo 14 d. – 1996 m. vasario 1 d. J. Gelumbeckaitė stažavosi Oslo universitete.

Kovo 16–17 d. Žodynų skyriaus surengtoje tarptautinėje konferencijoje "Leksikografijos problemos: semantika, etimologija, tarminių faktų pateikimas, žodynų sudarymo principai", skirtoje K. Būgos 115-osioms ir J. Balčikonio 110-osioms gimimo metinėms, pranešimus skaitė: A. Sabaliauskas ("Kazimieras Būga ir lietuvių leksikografija"), V. Vitkauskas ("J. Balčikonio nustatyti "Lietuvių kalbos žodyno" pagrindiniai principai"), S. Karaliūnas ("Lietuvos vardo kilmė ir senovės baltų socialinė organizacija"), E. Grinaveckienė ("Sunkiau pažįstami lietuvių šnektų baltarusizmai"), V. Lazauskaitė ("Dėl kai kurių žodžių naujojo kirčiavimo istorijos ir vertės"), J. Klimavičius ("Kas yra bendrinės kalbos leksika"), J. Zabarskaitė ("Bendrinės kalbos žodynas – realybė ar fantazija?"), M. Daškus ("Lietuvių kalbos žodyno papildymai ir pataisymai"), K. Morkūnas ("Norminamasis žodynas ir lingvistinė geografija"), L. Grumadienė ("Dabartinės lietuvių kalbos žodyno" (1993 m.) tarmybės"), I. Ermanytė ("Lietuvių kalbos enantioseimijos reiškiny"), Z. Šimėnaitė ("Daiktavardžio *širdis* semantika"), G. Naktinienė ("Pietų aukštaičių ir rytų aukštaičių vilniškių priežastiniai veiksmažodžiai"), A. Vidugiris ("Lazūnų ir Zietelos šnektų leksikos lyginimas"), E. Jakulis ("Mišriojo tipo a-kamienių veiksmažodžių su priesaga *-ėti* (*varvėti, varva, varvėjo*) kirčiavimas"), D. Mikulėnienė ("Sisteminiai kirčiavimo variantai morfologijos požiūriu"), J. Karaciejus ("Apie istorinį ir etimologinį lietuvių kalbos žodynus"), V. Kuprevičius ("Dėl rytiečių rankraštinio žodyno (Rtž)"), M. Norkaitienė ("Kelios pastabos dėl pavardės *Ulvvydas* kilmės"), D. Sabaliauskaitė ("Sijono pavadinimai lietuvių kalboje").

Konferencijoje dalyvavo kalbininkai iš Latvijos (E. Kagaine, I. Jansone, A. Timuška) ir Ukrainos (A. Nepokupnas).

Kovo 20 d. – birželio 15 d. habil. dr. V. Ambrazas stažavosi Stokholmo universitete.

Balandžio 26 d. Kalbos kultūros skyrius surengė seminarą "Sociolingvistika Lietuvos kalbininkų akimis". Pranešimus skaitė: L. Laužikaitė ("Sociolingvistika: atsiradimas, raida ir vystymosi perspektyvos"), L. Grumadienė ("Lietuviški sociolingvistikos terminai"), V. Labutis ("Apie leidinį "Sociolingvistika ir kalbos kultūra"). Diskusijoje kalbėję P. Kniūkšta ir A. Pupkis aptarė sociolingvistikos ir kalbos kultūros santykius, sociolingvistinių tyrimų perspektyvas. Seminaro dalyviams buvo išdalintas paprastam kalbos vartotojui siūlomas parankinių kalbos praktikos leidinių sąrašas, kurį parengė A. Kupčinskaitė ir L. Laužikaitė.

Gegužės 22 d. – birželio 15 d. habil. dr. S. Karaliūnas stažavosi Londono universitete.

Birželio 13–15 d. Jūrmaloje vykusiame VII Tarptautiniame baltistų kongrese pranešimus skaitė: S. Ambrazas ("Baltų kalbų vardažodinių daiktavardžių darybos raidos bruožai"), N. Čepienė ("Lietuvių kalbos germanizmo fonetiniai variantai"), K. Garšva ("Lietuvių ir latvių tarmių ryšiai"), L. Grumadienė ("Tarmių priegaidžių atspindžiai miesto žmonių kalboje"), V. Kuprevičius ("Dėl lietuvių-lenkų kalbų žodyno (RtŽ) leksikografinio metodo"), D. Mikulėnienė ("Dėl metatonijos *varna : varnas* tipo daiktavardžiuose"), K. Morkūnas ("Dėl kai kurių lietuvių ir latvių dialektologų darbų koordinavimo"), A. Sabaliauskas ("Lyginamoji-istorinė kalbotyra ir lietuvių tautinis atgimimas"), A. Vidugiris ("Kai kurie vakarinių baltų kalbos reiškiniai pietinėse lietuvių tarmėse"), Z. Zinkevičius ("Pastabos apie dviskaitos nykimą

baltų kalbose”).

Birželio 27–29 d. Pasaulio lietuvių bendrijos mokslinėje konferencijoje „Priklausomybės metų (1940–1990) lietuvių visuomenė: pasipriešinimas ir /ar prisitaikymas“ L. Grumadienė skaitė pranešimą „Lietuvių kalbos nuosmukis“.

Rugpjūčio 25–26 d. konferencijoje „Viešųjų kraštų ir profesorai Biržiškos“ pranešimus skaitė St. Keinys („Kap rokauvos veiksnėške prieš šymta metu“) ir V. Vitkauskas („Biržiškos – Atgimimo sąjūdžio žmonės“).

Spalio 25–26 d. Kalbos istorijos ir dialektologijos skyriaus surengtoje konferencijoje „Lietuvių kalba: tyrimai ir tyrėjai“ pirmosios lietuviškos knygos – Mikalojaus Daukšos Katekizmo – Didžiojoje Lietuvoje (Vilniuje 1595) 400 metų sukakčiai paminėti pranešimus skaitė: Z. Zinkevičius („Apie Mikalojaus Daukšos raštų kalbos ištakas“), J. Pajėdienė („Intelektualinė situacija XVI a. II pusės Lietuvoje ir jos atspindys M. Daukšos vertimų kalboje“), N. Čepienė („M. Daukšos raštų germanizmai“), M. Lučinskienė („Kai kurie J. Jaknavičiaus (1647 m.) ir 1705 m. „Ewangelie polskie y litewskie“ morfologiniai skirtumai“), K. Eigminas („Neasmenuojamųjų veiksmažodžio formų žymėjimas K. Sapūno-T. Šulco ir D. Kleino gramatikose“), L. Grumadienė („Dabartinės lietuvių kalbos dažnumų žodynas (1995 m.): sandara ir darbo eiga“), V. Ambrazas („Papildinio vardininkas rytų baltų kalbose: kilmės problema“), S. Ambrazas („Dar dėl priesagos *-ininkas* kilmės“), D. Mikulėnienė („Dėl veiksmažodžių ir veiksmažodinių daiktavardžių priešdėlių kirčiavimo raidos“), V. Lazauskaitė („Vardažodinių priesagos *-inė*, *-inis* daiktavardžių kirčiavimas“), A. Zavadzkaitė („Dėl ispanizmų ir portugalizmų pateikimo tarptautinių žodžių žodynuose“), K. Garšva („Priegaidžių skyrimas, žymėjimas, interpretacija“), E. Grinaveckienė („Įvardžiutinių formų liekanos Valkininkų šnekte“), A. Leskauskaitė („Dėl priebalsių *t'*, *d'* ir *k'*, *g'* mišimo Druskininkų tarmėje“), E. Trumpa („Dėl kietųjų priebalsių ir *i* tipo balsių santykių Pelesos šnekte“), N. Vaišnytė („Kai kurie Ramaškonų šnektos daiktavardžių giminės neatitikimo b.k. daiktavardžių giminei atvejai“), A. Vidugiris („Dėl daugkartinio veiksmo raiškos pietrytinėse lietuvių kalbos tarmėse“).

Konferencijoje dalyvavo svečiai iš Latvijos (E. Milčonoka, A. Ozoliņa, A. Stačeka) ir Ukrainos (A. Nepokupnas).

Spalio 26–27 d. Jungtinių Tautų Organizacijos Baltijos skyriaus pirmajame pasitarime Taline dėl geografinių vardų dalyvavo V. Garliauskas, M. Razmukaitė.

Lapkričio 9 d. Kalbos kultūros skyriaus ir VU Lietuvių kalbos katedros organizuotoje Jono Jablonskio konferencijoje „Kalbos kultūros diegimo praktika ir metodika“ pranešimus skaitė: P. Kniūkšta („Kalbos tvarkybos tikslai ir strategija“), D. Mikulėnienė („Dėl reikšmės skolinių atrankos“), A. Kupčinskaitė („Kalbos konsultacijos ir jų duomenų kompiuterizavimas“), D. Vainauskienė („Kanceliarinės kalbos duomenų kompiuterizavimas“), L. Grumadienė („Trūktinasis kalbos kodas“), R. Miliūnaitė („Visuomenė apie kalbą ir kalbininkus“), L. Vaicekauskienė („Kaip kuriamas kalbininko su ietimi vaizdinys. Apie kalbos praktikos straipsnių kalbą“).

Konferencija skirta kalbininko Kazio Ulvydo 85-erių metų jubiliejui.

Lapkričio 10–11 d. Eichstätto Katalikiškojo universiteto organizuotoje konferencijoje „Baltistika: uždaviniai ir metodai“ pranešimus skaitė: S. Amb-

razas ("Keletas baltų diachroninės žodžių darybos problemų"), Z. Zinkevičius ("Lietuviškų rankraštinų tekstų iki Mažvydo problema"), S. Karaliūnas ("Sembos vardo etimologija ir aisčių etninio identiteto problema").

Gruodžio 1–15 d. habil. dr. S. Karaliūnas dirbo Lenkijos MA Slavistikos institute Varšuvoje.

Gruodžio 14 d. Šiaulių pedagoginiame universitete Jonui Jablonskiui skirtoje mokslinėje konferencijoje dr. St. Keinys skaitė pranešimą "Žodžių darybos dalykai Rygiškių Jono gramatikoje".

Gruodžio 21 d. Matematikos ir informatikos institute vykusiame seminare "Kalbotyra ir kompiuteriai" (organizatorė – dr. L. Grumadienė) kalbininkai buvo praktiškai supažindinti su "Dabartinės lietuvių kalbos žodyno", "Dabartinės rašomosios kalbos lietuvių kalbos dažnumų žodyno" kompiuteriniais variantais, Terminų banko kūrimu. Kalbėjo L. Grumadienė, D. Tekorienė, B. Stundžia, V. Žilinskienė, V. Černiauskas ir kt.

Mokslininkų susirinkimai

Įvyko du susirinkimai, kuriuose:

gegužės 9 d. – Tarybos nare išrinkta habil. dr. N. Sližienė; svarstytos LKI direktoriaus kandidatūros;

birželio 20 d. – išrinkta nauja Instituto taryba iš 14 narių: habil. dr. V. Ambrazas, prof. dr. V. Drotvinas, dr. K. Gaivenis, dr. J. Klimavičius, dr. P. Kniūkšta, prof. habil. dr. V. Kubilius, habil. dr. V. Maciejauskienė, doc. dr. D. Mikulėnienė, dr. K. Morkūnas, dr. G. Naktinienė, habil. dr. N. Sližienė, prof. habil. dr. A. Rosinas, habil. dr. A. Sabaliauskas, prof. habil. dr. Z. Zinkevičius.

Svarbiausi Instituto tarybos sprendimai

Sausio 31 d. – aptarti 1994 m. mokslinio darbo rezultatai ir perspektyvos; pateikta informacija apie Instituto 1995 m. biudžetą; patvirtintas spaudai "Kalbos kultūros" 67 šas.; sudarytas dr. S. Ambrazo habilitacijos komitetas.

Kovo 15 d. – svarstyta Terminų banko kūrimo programa; patvirtintas spaudai "Lietuvių kalbotyros klausimų" 35 t.

Gegužės 5 d. – patvirtinta spaudai "Terminologija" (Nr. 2); pakoreguoti N. Čepienės, D. Sabaliauskaitės doktorantūros studijų komitetai; svarstytas klausimas dėl LKI direktoriaus rinkimų.

Birželio 22 d. – Instituto tarybos pirmininku išrinktas habil. dr. V. Ambrazas, pavaduotoju – habil. dr. A. Sabaliauskas, sekretore – dr. G. Naktinienė. Instituto direktoriumi patvirtintas prof. habil. dr. A. Rosinas.

Liepos 5 d. – patvirtinta LKI ir VDU humanitarinių mokslų (kalbotyros) doktorantūros ir habilitacijos komisija (pirmininkė – habil. dr. V. Maciejauskienė).

Rugsėjo 26 d. – patenkintas prof. habil. dr. A. Rosino prašymas atleisti jį iš Instituto direktoriaus pareigų; naujuoju Instituto direktoriumi išrinktas prof. habil. dr. Z. Zinkevičius; patvirtinti ir pakoreguoti LKI doktorantų studijų komitetai.

Spalio 29 d. — nutarta teikti Valstybės stipendijai dr. A. Judžencio kandidatūrą.

Gruodžio 5 d. — svarstyti lietuvių kalbos duomenų rinkimo ir vertimų nauji įkainiai; patvirtinta: LKI Mokslo laipsnių teikimo nuostatai; rekomendacija VDU Senatui dėl profesoriaus pedagoginio vardo suteikimo habil. dr. V. Ambrazui; 1996 m. Atestacijos komisija (habil. dr. S. Ambrazas, dr. A. Kaulakienė, dr. P. Kniūkšta, habil. dr. V. Maciejauskienė, habil. dr. A. Sabaliauskas, habil. dr. N. Slizienė, moksl. bendr. Z. Šimėnaitė).

Instituto svečiai

Balandžio 26 d. Lietuvių kalbos instituto su lituanistikos fondų saugykla statybą apžiūrėjo Lietuvos Respublikos Prezidento patarėjas **Arvydas Matulionis**.

Gegužės 4 d. Kalbos istorijos ir dialektologijos skyriuje svečiavosi lenkų kalbininkas **Leszek Bednarczuk**. Profesorius pagerbė savo bičiulį A. Vanagą, aplankydamas jo amžino poilsio vietą Antakalnio kapinėse.

Gegužės 15 d. Instituto mokslinė veikla domėjosi prof. **Denis Howard Green** iš Kembridžo universiteto.

Gegužės 17 d. Radviliškio rajono Lietuvių kalbos draugijos organizuota 12 mokytojų grupė susipažino su Žodynu, Vardyno, Kalbos istorijos ir dialektologijos skyrių ir kitais Instituto darbais, duomenų iš gyvosios kalbos ir tarmių rinkimu, saugojimu.

Birželio 19 d. Norvegijos mokslo tarybos ekspertai prof. **John Ole Askedal**, prof. **Jostein Børtnes** (pirm.), asistentė **Ingunn Lunde**, prof. **Jan Peter Locher** (Šveicarija) tikslino informaciją apie Instituto mokslinę veiklą.

Rugpjūčio 14 d. Žodyną skyriuje lankėsi dr. **Zofia Sawaniewska-Mochowa** iš Bydgoščiaus pedagoginio instituto.

Spalio 18 d. Kalbos istorijos ir dialektologijos skyriuje lankėsi rusų kalbininkas **Georgijus Klimovas**.

Lapkričio 10 d. Žodyną skyriuje lankėsi danų vertėja, literatūros ir baltų-skandinavų ryšių tyrinėtoja dr. **Mette Dalsgaard** iš Kopenhagos universiteto. Viešnią lydėjo Baltoskandijos instituto direktorius dr. **Silvestras Gaižiūnas**.

Lapkričio 20 d. su Instituto leksikografų darbais, akademinio lietuvių kalbos žodyno kartoteka susipažino Bydgoščiaus pedagoginio instituto III kurso studentai.

Datos ir žmonės

Sausio 4 d. akademikui **Zigmui Zinkevičiui** sukako 70 metų. Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje atidaryta Jubilato mokslo darbų paroda. Atidaryme kalbėjo habil. dr. V. Ambrazas.

Sausio 10 d. Lietuvos mokslų akademijos Mažojeje salėje prof. **Zigmas Zinkevičius** skaitė paskaitą "Svarbiausios lietuvių kalbos istorijos problemos". Jubiliejiniame renginyje kalbėjo habil. dr. A. Sabaliauskas.

Sausio 11 d. Vilniaus pedagoginio universiteto senatas suteikė profesoriaus vardą habil. dr. **Aleksandrui Vanagui**.

Sausio 19 d. Kalbos istorijos ir dialektologijos skyriaus išplėstiniame posėdyje paminėtas švedų kalbininkas **Richardas Ekblomas** (1874 10 30 – 1959 04 07). Mokslininko baltistikos ir lituanistikos darbus plačiai apžvelgė K. Morkūnas. A. Sabaliauskas, D. Gargasaitė, N. Čepienė, D. Mikulėnienė pateikė įdomių faktų ir duomenų apie R. Ekblomą kaip žmogų ir mokslininką. J. Karaciejus ir D. Gargasaitė pasidalijo išpūdžiais iš mokslinės komandiruotės Upsalos universitete.

Vasario 7 d. Lietuvos Respublikos Ministras Pirmininkas A. Šleževičius Lietuvos mokslo tarybos teikimu skyrė aukščiausio lygio valstybės stipendiją dr. **Kaziui Morkūniui**.

Vasario 14 d. Lietuvos mokslų akademijos konferencijų salėje Lietuvos Respublikos Ministras Pirmininkas A. Šleževičius įteikė 1994 m. Lietuvos Respublikos mokslo premijas ir laureato diplomus **Elenai Grinaveckienei, Aldonai Jonaitytei, Joninai Lipskienei, Kaziui Morkūnui, Birutei Vanagienei, Aloyzui Vidugiriui** už darbą "Lietuvių kalbos atlasas" (T. 1 – Leksika, T. 2 – Fonetika, T. 3 – Morfologija. – V., 1977–1991.).

Vasario 15 d. Lietuvos Respublikos Prezidentas A. Brazauskas nusipelnusiems kalbininkams **Aleksandrui Vanagui** ir **Zigmui Zinkevičiui** įteikė Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino III-ojo laipsnio ordinus.

Vasario 15 d. jaunieji Kalbos kultūros skyriaus darbuotojai surengė susitikimą su Lietuvos mokslų akademijos nariu korespondentu dr. **Kaziu Ulvydu**.

Vasario 17 d. Kalbos istorijos ir dialektologijos skyrius pagerbė savo kolegas – 1994 m. nacionalinės mokslo premijos laureatus: **Eleną Grinaveckienę, Aldoną Jonaitytę, Joniną Lipskienę, Kazi Morkūną, Birutę Vanagię, Aloyzą Vidugirį**.

Vasario 24 d. Gramatikos skyriaus asistentas **Artūras Judžentis** apgynė humanitarinių mokslų (kalbotyros) daktaro disertaciją "Lyginamosios konstrukcijos senojoje lietuvių kalboje". Doktorantūros studijų komitetas: habil. dr. V. Ambrazas (pirmininkas), doc. habil. dr. V. Labutis, habil. dr. A. Sabaliauskas, habil. dr. N. Slizienė, prof.habil. dr. Z. Zinkevičius. Oficialieji oponentai: prof. habil. dr. J. Palionis, dr. A. Ružė.

Kovo 7 d. Vardyno skyriaus vadovė dr. **Vitalija Maciejauskienė** apgynė humanitarinių mokslų (kalbotyros) habilitacinį darbą "Lietuvių pavardės: raida ir kilmė". Habilitacijos komitetas: prof. habil. dr. A. Vanagas (pirmininkas), habil. dr. V. Ambrazas, prof. habil. dr. V. Mažiulis, prof. habil. dr. A. Rosinas, habil. dr. A. Sabaliauskas, habil. dr. N. Slizienė, prof. habil. dr. Z. Zinkevičius.

Kovo 15 d. Lietuvos mokslų akademijos Visuotinio susirinkimo ataskaitinėje sesijoje įteikti apdovanojimai: Kazimiero Būgos premija – akad. **Zigmui Zinkevičiui** už reikšmingus įžymiojo kalbininko K. Būgos palikimo tyrinėjimus; Jaunųjų mokslininkų konkurso laureato diplomai ir premija – dr. **Artūrai Judženčiui** už darbą "Senosios lietuvių kalbos lyginamųjų konstrukcijų dėmenų tvarka".

Mokslininkų darbus šiems garbingiems apdovanojimams pristatė Instituto taryba.

Kovo 25 d. Gramatikos skyriaus vadovui habil. dr. **Vytautui Ambrazui** sukako 65 metai.

Balandžio 6 d. kalbininkų vardu dr. K. Morkūnas pasveikino Instituto

bičiulį, Nepaprastąjį ir įgaliojimą Latvijos Respublikos ambasadorių Lietuvoje J. E. p. **Albertą Sarkanį** gimtadienio proga.

Balandžio 18 d. Kalbos istorijos ir dialektologijos sk. vyresnysis mokslinis bendradarbis dr. **Saulius Ambrazas** apgynė humanitarinių mokslų (kalbotyros) habilitacinį darbą "Daiktavardžių darybos raida. Lietuvių kalbos veiksmazodiniai vediniai". Habilitacijos komitetas: prof. habil. dr. Z. Zinkevičius (pirmininkas), prof. habil. dr. E. Jakaitienė, habil. dr. S. Karaliūnas, prof. habil. dr. V. Mažiulis, prof. habil. dr. A. Rosinas, habil. dr. A. Sabaliauskas, prof. habil. dr. V. Urbutis.

Balandžio 22 d. habil. dr. A. Sabaliauskas Instituto vardu pasveikino kolegę dr. **Antaną Kučinskaitę** 80-mečio proga.

Balandžio 26 d. Lietuvos MA bibliotekoje pristatytas naujas leidinys (Lietuvių kalbotyra, 1973–1976; Literatūros rodyklė / Parengė R. Sedekerskytė, A. Ubeikaitė. — V.: Lietuvos MA b-ka: Lietuvių k. inst., 1994. — 392 p.). Renginyje dalyvavo ir kalbėjo leidinio sudarytojos, redakcinės kolegijos nariai K. Morkūnas ir A. Sabaliauskas, padėję atrinkti ir susisteminti medžiagą.

Birželio 3 d. Veliuonoje brolių **Jono ir Antano Juškų** iškilmingame minėjime dalyvavo habil. dr. A. Sabaliauskas.

Birželio 14 d. Vardyno skyriaus vadovei habil. dr. **Vitalijai Maciejauskienei** sukako 50 metų.

Birželio 21 d. Vilniaus pedagoginio universiteto senatas dr. **Laimai Grumadienei** suteikė docentės pedagoginį mokslo vardą.

Rugpjūčio 1 d. Žodynų skyriaus vadovui doc. dr. **Vytautui Vitkauskui** sukako 60 metų.

Rugpjūčio 27 d. Lietuvos MA nariui korespondentui dr. **Kaziui Ulvydui** sukako 85 metai.

Spalio 10 d. prof. **Zigmas Zinkevičius** išrinktas Latvijos mokslų akademijos užsienio nariu.

Spalio 17 d. Institute kalbininką **Kazį Ulvydą** garbingo jubiliejaus proga sveikino kolegos ir bičiuliai.

Lapkričio 17–18 d. Kėdainiuose paminėti Mikalojaus Daukšos Katekizmo (400 metų) ir kalbininko **Kazio Ulvydo** jubiliejai. Dr. P. Kniūkšta skaitė pranešimą apie K. Ulvydo mokslinę veiklą. Žymusis kalbininkas išrinktas Kėdainių miesto garbės piliečiu.

Lapkričio 27 d. Lietuvos menininkų rūmai, Lietuvos teatro istorijos ir tradicijų draugija suorganizavo susitikimą su kalbininku ir teatrologu doc. dr. **Vytautu Vitkausku**. Jubiliejiniame vakare dalyvavo teatrologai, aktoriai, kalbininkai. Vaidino ir eiles skaitė ne tik Muzikos akademijos Teatro ir kino fakulteto studentai, bet ir pats Jubiliatas. Veikė fotografijų ir mokslo darbų paroda.

Lapkričio 30 d. Žodynų skyriaus darbuotojai jubiliejaus proga pasveikino savo vadovą **Vytautą Vitkauską**, pristatydami parengtą ir išleistą jo darbų bibliografiją.

Gruodžio 10 d. Gramatikos skyriaus vyriausiajai mokslinei bendradarbei habil. dr. **Adelei Valeckienei** sukako 70 metų.

* * *

Netektys

Kovo 5 d. mirė Lietuvos mokslų akademijos akademikas habil. dr. **Jonas Lankutis** (g. 1925 02 08). J. Lankutis – įžymus lietuvių literatūros tyrinėtojas ir kritikas – 1984–1990 m. buvo Lietuvių kalbos ir literatūros instituto direktorius.

Balandžio 13 d. mirė Lietuvos mokslų akademijos narys korespondentas, Latvijos mokslų akademijos užsienio narys, prof. habil. dr. **Aleksandras Vanagas** (g. 1934 08 12). A. Vanagas – įžymus lietuvių onomastikos tyrėjas – daug prisidėjo prie Lietuvių kalbos instituto atkūrimo ir nuo šio instituto savarankiškos veiklos pradžios (1990 04 16) buvo jo direktorius.

Rugpjūčio 19 d. mirė Vilniaus pedagoginio universiteto prof. habil. dr. **Vladas Grinaveckis** (g. 1925 08 15). V. Grinaveckis buvo vienas iš įžymiausių lietuvių dialektologų, ypač daug atliko tyrinėdamas žemaičių tarmes, Lietuvių kalbos instituto duomenų fondams pateikė nemažą vertingos kalbinės medžiagos.

Spalio 15 d. mirė įžymi latvių kalbininkė, baltų onomastikos tyrinėtoja, ilgametė Latvijos MA Kalbos ir literatūros instituto darbuotoja, Latvijos MA garbės daktarė **Valija Dambė** (g. 1912 05 26). V. Dambė palaikė glaudžius ryšius su Lietuvių kalbos instituto kalbininkais.

Irena Andriukaitienė